

Openbaar Ministerie
Parket Procureur-Generaal

Curaçao | Sint Maarten | Bonaire, Sint Eustatius & Saba

Aanwijzing afpakken (2017.02)

Rechtskarakter

Aanwijzing i.d.z.v. artikel 5 lid 4 Rijkswet Openbaar Ministerie

Afzender

Procureur-generaal van Curaçao, van Sint-Maarten, en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Adressaat

Hoofdofficier van Justitie van Curaçao

Hoofdofficier van Justitie van Sint Maarten

Hoofdofficier van Justitie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Registratienummer

2017.02

Datum inwerkingtreding

1 juli 2017

1. Samenvatting

Het is de wens van de Procureur-Generaal dat het strafvorderingsbeleid in en tussen het OM Curaçao, OM Sint Maarten en OM BES voor zover mogelijk eenduidig is. Daarom is ervoor gekozen om één aanwijzing uit te vaardigen voor het gehele OM Carib.

Deze aanwijzing stelt regels voor het strafrechtelijk afpakken door het Openbaar Ministerie (OM) van financiële opbrengsten uit criminele activiteiten. De aanwijzing benoemt de strafrechtelijke afpakmogelijkheden. Uitgangspunt is dat de effectiviteit bepalend is bij de keuze voor een afpakmogelijkheid of een combinatie van afpakmogelijkheden. Ketensamenwerking staat bij afpakken centraal. Samenwerking en informatie-uitwisseling tussen betrokken overheidsdiensten, zoals de Belastingdienst, is hierbij cruciaal.

De aanwijzing gaat in op de instrumenten die het OM daarbij ter beschikking staan, bovenstaande is gebaseerd op de huidige wet en regelgeving.

2. Achtergrond

Op geldelijk gewin gerichte criminaliteit (zoals High Impact Crime en Veelvoorkomende Criminaliteit) vormt een serieuze bedreiging voor de samenlevingen van Sint Maarten, Curaçao, Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze criminaliteitsvormen zijn niet altijd even zichtbaar maar hebben wel zichtbare gevolgen voor de burger. De met criminele activiteiten bekostigde luxegoederen en vergaarde financiële middelen zijn iedere eerlijke inwoner een doorn in het oog. Misdaad mag niet lonen! Personen, locaties en branches die fundamenteel zijn voor het goed functioneren van de maatschappij worden misbruikt voor criminele activiteiten. Een succesvolle aanpak is mogelijk mits er wordt opgetreden door één georganiseerde overheid. Door anders te gaan kijken naar criminaliteitsbestrijding krijg je ook beter zicht op de problematiek. Het anders kijken kan op diverse wijzen worden ingekleurd. Een innovatieve wijze van het aanpakken van criminaliteit is het leggen van de focus op datgene waar het veelal uiteindelijk allemaal om is te doen: het verkrijgen van vermogen.

Op Sint Maarten, Curaçao, Bonaire, Sint Eustatius en Saba en Aruba wordt in het kader van de criminaliteitsbestrijding in toenemende mate de samenwerking tussen overheidsdiensten opgezocht. Juist het afpakken van crimineel vermogen leent zich in het bijzonder voor een geïntegreerde aanpak. Samenwerking tussen onder Justitie en Financiën ressorterende diensten door middel van informatie-uitwisseling en het combineren van bevoegdheden vormen een effectief middel tegen de zich verrijkende crimineel.

Samenwerking en informatie-uitwisseling tussen betrokken overheidsdiensten, zoals de Belastingdienst, is hierbij cruciaal. Om die reden zijn integrale afpakteams op Sint Maarten, Curaçao en Aruba opgericht waarbij het afpakteam van Curaçao ook de BES van dienst is.

De afpakteams bestaan uit medewerkers van de diverse diensten die over een mogelijkheid beschikken om de criminele industrie op een integrale wijze haar crimineel verkregen vermogen af te pakken. Op Sint Maarten en Curaçao bestaat het afpakteam uit het OM, Politiekorps, Douane, Kustwacht en Belastingdienst.

3. Wederrechtelijk verkregen voordeel

Onder wederrechtelijk verkregen voordeel wordt verstaan de waarde waarmee het vermogen van de betrokken persoon als gevolg van het strafbare feit is toegenomen. Hiertoe behoren ook de uit die vermogensvermeerdering verkregen vruchten (vervolgprofijt).

4. Afpakmogelijkheden

4.1 De te onderscheiden afpakmogelijkheden

Aan de afpakteams staan uiteenlopende strafrechtelijke afpakmogelijkheden ter beschikking, die zijn neergelegd in de wetboeken van strafrecht en strafvordering, zoals:

- verbeurdverklaring;
- ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel;
- geldboete waaronder begrepen boetebeslag;
- schikking aanbieden in het kader van de ontneming;
- transactie met financiële voorwaarden aanbieden;
- schadevergoedingsmaatregel;
- schadevergoeding als bijzondere voorwaarde bij voorwaardelijke veroordeling;
- tussentijdse machtiging vervreemding;
- afpakken door overdracht executie van een derde (land);
- het stellen van een schadevergoeding als onderdeel van een transactie¹;
- schadevergoeding als voorwaarde voor sepot.

¹ Dit kan alleen op de BES in het kader van een voorwaardelijk sepot niet in het kader van een transactie (die een voorwaardelijk sepot is), als voorwaarde bij transactie kan wel worden gesteld het uitleveren van aan verbeurdverklaring onderworpen voorwerpen of voldoening van de geschatte waarde of afstand van de reeds in beslaggenomen voorwerpen.

Verder staan aan de partners in de afpakketen eveneens diverse mogelijkheden ter beschikking die aansluiten op de strafrechtelijke mogelijkheden tot afpakken en beschikken zij over bevoegdheden op grond van fiscaal-, bestuurs- of civiel recht.

4.2. Uitgangspunt: effectieve overheidsreactie

Bij de keuze voor een afpakmogelijkheid of een combinatie van afpakmogelijkheden is een belangrijke factor de effectiviteit van de overheidsreactie. Op basis van de beschikbare en/of te achterhalen gegevens, de beschikbare capaciteit en de juridische mogelijkheden wordt in afstemming met de ketenpartners gekozen voor de afpakmogelijkheid of de combinatie van afpakmogelijkheden die het grootste maatschappelijk effect zal hebben. Hierbij is van belang dat in een vroeg stadium de verschillende diensten samenwerken en informatie kunnen delen. Indien er gekozen wordt voor de strafrechtelijke aanpak, dan is het uitgangspunt dat een opsporingsonderzoek gestart zal worden, met als doel onder meer het beslag leggen van financiële middelen door de verdachte verkregen.

Ten overvloede de verdachte is degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.

Tevens zal moeten worden gekeken of witwassen ten laste kan worden gelegd. Met het oog op de effectiviteit is het zaak om in een zo vroeg mogelijk stadium van het onderzoek zicht te krijgen op het vermogen en de geldstromen die in aanmerking komen om te worden afgepakt. Al bij de weging en selectie van zaken is vermogenstracering aan de orde, maar in ieder geval dienen de vermogensbestanddelen op de 'actiedag' in een onderzoek (het moment dat naar buiten wordt getreden) inzichtelijk te zijn gemaakt zodat direct beslag kan worden gelegd. Voorkomen moet worden dat gelden worden weggesluisd en afpakken wordt gefrustreerd.

Bij de keuze van de afpakkemogelijkheden krijgt de schadevergoeding aan het slachtoffer prioriteit boven betaling aan het land. Zo mogelijk wordt al in een vroeg stadium ingezet op vergoeding van de schade van het slachtoffer (bijvoorbeeld een transactie met een schadevergoedingscomponent).

4.3. Afstemming ter voorkoming van cumulatie

Om te voorkomen dat de verdachte/veroordeelde nadat hem een ontnemingsmaatregel is opgelegd of met hem een schikking of transactie met een ontnemingscomponent is getroffen, ook nog wordt geconfronteerd met belastingheffing over het wederrechtelijk verkregen voordeel, dient in voorkomende gevallen afgestemd te worden met de Belastingdienst.

5. Zicht op crimineel vermogen

5.1 Opsporing en financieel onderzoek

Om zicht te krijgen op het vermogen en de geldstromen die gepaard gaan met lucratieve criminaliteit is financieel opsporingsonderzoek cruciaal, hetzij als initieel onderzoek hetzij als onderdeel van het opsporingsonderzoek. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

1. Om wederrechtelijk verkregen voordeel te kunnen ontnemen of verbeurd te doen verklaren en/of witwassen strafrechtelijk te kunnen vervolgen, dient in elk opsporingsonderzoek waarin sprake is van een 'opbrengst', maar in elk geval in opsporingsonderzoeken naar ondermijnende en georganiseerde criminaliteit zoals milieucriminaliteit, fraude, drugshandel, mensenhandel, mensensmokkel of wapenhandel, onderzoek te worden verricht naar de geldstromen die gepaard gaan met deze misdrijven en onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde.
2. Bij het aantreffen van ongebruikelijke hoeveelheden contant geld of andere onverklaarbare vermogensbestanddelen dient zoveel mogelijk onderzoek te worden verricht naar de herkomst. Indien er in een onderzoek aanwijzingen zijn voor criminele geldstromen bevraagd de officier van justitie de Financial Intelligence Unit (FIU) op verdachte transacties.

3. Indien in een opsporingsonderzoek verdachte geldstromen en vermogensbestanddelen worden gevonden die de mogelijkheid bieden wederrechtelijk verkregen voordeel te ontnemen, dient een (strafrechtelijk) financieel (opsporings)onderzoek ingesteld te worden.
4. Bij een financieel opsporingsonderzoek, alsmede in het kader van een strafrechtelijk financieel onderzoek of een witwasverdenking dient standaard het FIU bevestigd te worden op verdachte transacties.
5. Na onherroepelijk worden van straf- en ontnemingsvonnis wordt voor zover nodig onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde verricht, desgewenst door middel van een strafrechtelijk executie onderzoek door de officier van justitie na daartoe verkregen machtiging van de rechter-commissaris.

6. Beslaglegging

Om effectief te kunnen afpakken wordt in een zo vroeg mogelijk stadium van het onderzoek beslag gelegd op voorwerpen en geld van de verdachte en, in geval van schijnconstructies, van andere betrokkenen, waardoor er achteraf meer kan worden geïncasseerd. Idealiter gebeurt dit reeds op de actiedag.

6.1 Conservatoir beslag

Conservatoir beslag kan worden gelegd om het recht tot verhaal veilig te stellen van een op te leggen geldboete en/of een op te leggen ontnemingsmaatregel en/of een op te leggen schadevergoedingsmaatregel ten behoeve van het slachtoffer.

Voor het leggen van conservatoir beslag is in alle gevallen een separate machtiging van de rechter-commissaris vereist; indien op grond van een machtiging van de rechter-commissaris een strafrechtelijk financieel onderzoek is ingesteld, geldt die machtiging tevens als een algemene machtiging tot het leggen van conservatoir beslag ten behoeve van een ontnemingsmaatregel.

Voor voordeelsbeslag en geldboetebeslag geldt dat conservatoir beslag mogelijk is bij een verdenking van of een veroordeling wegens een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd; voor slachtofferbeslag is een feit van de vierde geldboetecategorie voldoende. Bij jeugdigen geldt dat conservatoir beslag mogelijk is bij een verdenking van respectievelijk een veroordeling wegens een misdrijf waarvoor een geldboete van de vierde categorie kan worden opgelegd.

Het op het beslagmoment geschatte voordeel, respectievelijk de voorgenomen geldboete-eis, dient in beginsel ten minste \$ 1.000/ANG 1.800 te bedragen. Het aantreffen van contant geld van enige omvang kan een reden zijn om af te wijken van dit beginsel. Ook kan worden afgeweken indien dit past in het kader van een programmatische of probleemgerichte aanpak.

7. Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

7.1 Uitgangspunten bij ontneming

Een ontnemingsvordering kan worden ingesteld in onderscheiden situaties. Een ontnemingsvordering wordt niet ingediend wanneer vaststaat dat de betrokken persoon geen enkele draagkracht heeft en naar redelijke verwachting dat ook in de toekomst vrijwel zeker niet zal hebben. Het enkele feit dat de betrokken persoon inkomsten op sociaal minimumniveau geniet of (langdurig) gedetineerd is, is geen reden om te veronderstellen dat hij/zij geen draagkracht heeft en naar redelijke verwachting ook in de toekomst niet zal hebben.

Het wederrechtelijk verkregen voordeel kan in voorkomende gevallen ook een rol spelen bij de bepaling van de strafmaat. Als dat het geval is, dan moet daarmee rekening worden gehouden bij een ontnemingsvordering.

7.2 Commune delicten

Uitgangspunt is dat een ontnemingsvordering wordt ingediend wanneer het verkregen voordeel wordt geschat op een bedrag van ten minste \$1.000/ANG 1.800. Het komen tot een effectieve interventie, al dan niet in het kader van een programmatische of ketengerichte aanpak, kan reden zijn om af te wijken van dit uitgangspunt.

7.3 Fiscale delicten

Voordeel dat uitsluitend is verkregen door het plegen van in fiscale wetgeving strafbaar gestelde gedragingen wordt in principe niet op grond van strafrecht maar op grond van het fiscaal recht afgepakt door de belastingdienst.

8. Afpakken/Ontneming via transactie of schikking

8.1 Buitengerechtelijke afdoening

De officier van justitie die een strafzaak met een transactie wil afdoen kan aan de betrokken persoon daarbij de voorwaarde stellen aan de staat een geldbedrag te betalen of inbeslaggenomen voorwerpen in eigendom aan het Land over te dragen ter gehele of gedeeltelijke ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel. Door de voldoening aan de bij de transactie gestelde voorwaarden vervalt het recht tot strafvervolgning. Daarnaast voorziet de wet in de mogelijkheid om in de ontnemingszaak een schikking te treffen tot betaling van een geldbedrag of overdracht van voorwerpen aan de staat ter gehele of gedeeltelijke ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel. Een aangegane schikking ex artikel 503b Sv betreft uitsluitend de ontnemingszaak, niet de strafzaak. Het via een transactie of een schikking te ontnemen wederrechtelijk verkregen voordeel berust op een berekening. Bij de bepaling van het te ontnemen bedrag wordt rekening gehouden met het belang van het slachtoffer en wordt de proportionaliteit (het eventuele verschil tussen het berekende wederrechtelijk verkregen voordeel en de hoogte van het bedrag dat wordt ontnomen) steeds voor ogen gehouden.

9. Publicatie via persbericht

Het afpakken van crimineel vermogen leidt tot rechtsherstel. Om de gemeenschap duidelijk te maken dat “crime doesn’t pay” is het van belang om een actief persbeleid te hanteren.

10. Overgangsrecht

Deze aanwijzing is geldig vanaf de datum van inwerkingtreding.

mr. A.R.E. Schram
Procureur-Generaal

Willemstad, 1 juli 2017